

שבועות שתיים פרק שלישי שבועות ב.

עין משפט
גור מצוה

(א) נניח תופ' לעלי יט: ד"ה שבעות כו' ורומיהו, (ב) גמ' דריב"ז י"ד, (ג) ונבדל ל'.

רבינו חננאל

אכילנא משמע. ופרק אביי מתני' דגרייס במסרבין בו וכלל. ואמר שבועה שאוכל לך כלומר שבועה אם אוכל לך דמשמע לא אכילנא לך הוא. מתני' בשאין מסרבין בו דרייק לישניה כמשמיעה. רב אשי אמר תני במתני' דקתינה לה במסכת גזרים שאי אוכל דמשמע אינו אוכל. ואמרין הא לא אצטרך (א) קמ"ל. אצטרך מהו דהימא לישניה אתקיל ליה ושאוכל הוא קמ"ל דוקא הוא שאי אוכל שאינו אוכל לך: ת"ר מבטא שבועה איסור שבועה. אסר איסור כו'. תירצה אביי הכי מבטא שבועה. פ"י מתפיס בשבועה. א"ר כגון שנשבע שלא יאכל בשר זה. וחזר ואמר זה הפ"י עלי כוח הברש. אסר איסור כגון שהתפיס עוד דגים על אותה הפ"י שהתפיס בברש. ואמר אם אתה אומר מתפיס שבועה כמוציא ואם לאו פטור. ואמר אביי מנא לן דמבטא שבועה היא שאמר וגם היו תהיה לאיש נודרה עליה או מבטא שפתיה. ואילו שבועה לא אצטרך בה. כמה דכתוב או נפש כי תשבע לבטא בשפתים ש"מ במאי אסרה במבטא: רבא אמר לעולם מתפיס בשבועה לאו כמוציא שבועה מפיו הוא. והכי קתני מבטא שבועה. אסר שבועה. אסרה דאמר הטילו הכותב בין נדר לשבועה דכתוב ואלו לא היה נדרה או אסרה אסר על נפשה בשבועה. הוציא זה האיסור מפיו בלשון נדר. הרי הוא נדר. בלשון שבועה הרי הוא שבועה. מתפיס בשבועה אביי אמר כמוציא שבועה מפיו הוא. רבא אמר לאו כמוציא שבועה מפיו הוא. ומתביין עליה ופרקי הכי

מסרבין. מפלגינן: מהני' בשאין מסרבין זו. הלך שאוכל דקא אכילנא הוא: רב אשי אמר טני. צברייתא שבועה שאי אוכל לך: דאיתקל. נכסל ולא נתכוין לומר שאי: איסור שבועה. מפרש לקמיה: איסור איסור. איסרתו של איסור מה הוא: אם אסה אומר כו'. מאי קאמרת והא אמרת איסור לשון שבועה הוא והדר תני אם אסה אומר: ה"ק מבטא שבועה. האומר מבטא ככר זו עלי כלומר שבועה שלא אוכלנו ואם אכלנו ה"ז בעולה ויורד: איסור מיתפיס בשבועה. איסור עלי ככר זו הרי הוא כמי שנשבע על הככר וחזר ואמר על ככר אחר ה"ז כוח שהתפיס את השני בראשון: איסור איסור. ומהו איסורו של איסור זה: אם אסה אומר כו'. אם תמני לומר שהמתפיס בשבועה כמוציא שבועה מפיו דמי ואם אכלנו חייב קרבן אף זה האומר איסור ככר זה עלי חייב קרבן אם אכלו שהאיסור לשון התפסות שבועה הוא: ואם לאו. שהמתפיס בשבועה אינו נכשע לענין קרבן ומלקות אף האיסור אין זו לא קרבן ולא מלקות: או אסרה איסור שבועה. משמע שאסרתו ותפסתו נדבר שנשבעה עליו ככר: או מבטא שפיה אשר אסרה וגו'. ולא תני בשבועה צמא אסרה את נפשה זלשון מבטא: רבא אמר. לא איסתפיק ליה לתנא למימר צמא את אסה אומר דפשיטא ליה דמיתפיס בשבועה לאו כמוציא שבועה מפיו הוא: והכי קאמר מבטא שבועה זה הטילו הכותב כו'. היינו פירוש דאיסור איסור אם אסה אומר והכי קאמר איסור של איסור שאמרתי לך שהוא שבועה לא כל הלשונות שוות זו שהרי הטילו הכותב בין נדר לשבועה אם אמרתו זלשון שבועה כגון איסור שלא אוכל ככר זה כן לשון הנשבעין אומרים שלא אוכל אף האיסור שהוציאו זלשון זה שבועה הוא וחיוב קרבן ואם לאו הוציאו זלשון נדר שאמר איסור ככר זו עלי שהוא לשון הנודרים קונם זה עלי אף זה נדר ופטור מקרבן: כיום שמת זו חזיו. כאשר אסרתי עלי ככר זה לא יאכל ככר זה וזהו שמת זו וכן יום שמת זו פלוני וכן יום שנהרג בו וגליה. וקסלקא דעתא

שאי אוכל דך פשיטא. לא פריך פשיטא אלא משום דהיינו שלא אוכל לך דקתני דהא אשלא אוכל לא קשיא ליה פשיטא: לישנא איתקל' ליה. וליכא למיפרך כיון דאשמעינן שאי אוכל אמאי אינטיריך למיתני ברישא שלא אוכל לך דזו ואף זו קתני וא"ת נשייליה מה היה צדעתו יש לומר כגון שאמר שצדעתו כל מה שיהיה משמעות לשונו אי נמי כגון ששכח מה היה צדעתו וצנדרים (דף טו.). מפרש אמאי רב אשי לא אמר כצ"ל: איסור מיתפיס בשבועה. פ"י צקונטרס דאסר אמר איסור עלי ככר זה הוי כמי שנשבע על הככר וחזר ואמר על ככר אחר הרי זה כוח שהתפיס את השני בראשון וקשה ללמקן קתני צברייתא אזיהו איסור האמור צמורה הרי עלי כו' ואילו איסור ככר זה עלי לא קתני ומה שפ"י נמי איסור איסור כלומר איסור של איסור זה מה דינו אם אסה אומר מתפיס בשבועה כו' שמוכל להוכיח מקרא צמא מוקם שהוא כמוציא שבועה מפיו ומייב קרבן אף איסור זה כו' קשה לדמעה דתנא צל לאשמעינן דין איסור ואינו משמיענו כלום שהרי מסתפק צמתפיס שבועה עלמנו ועוד דלין דרך משנה וברייתא שיתפיק התנא אם חייב או פטור ועוד מאי ואזדא לטעמיה דקאמר לקמן דהא לא מסתפקא ליה ללצני לקמן פשיטא ליה דכמוציא שבועה מפיו דמי ועוד דכלל הספרים גרסי' בצמון כמוציא שבועה מפיו ומייב צו"י ולפ"ה ה"ל למיינקת חייב זלשון וי"ו ומפ' רבינו תם דמבטא הכתוב צפרשה הוא לשון שבועה שנתבע זלשון מבטא כדפירש נמי צקונטרס אצל איסור הכתוב צפרשה אינו שבועה שישאסר עצמו זלשון איסור אלא צמתפיס שבועה הכתוב מדבר על ככר אחר הרי עלי שלא אוכל ככר זה מה והיינו איסור דקרא וה"נ מפרש לה צברייתא ללצני ואיסור של איסור זה אם אסה אומר מתפיס בשבועה כלומר שהתפיסו ככר שנשבע עליו הוי כמוציא שבועה מפיו ומייב ואם לאו שלא התפיסו צמח אלא אמר איסור ככר זה עלי אין זה לשון שבועה ופטור ח"נ ה"פ אם אסה אומר מתפיס בשבועה פ"י שהתפיסו זלשון שבועה שהזכיר לשון אכילה ואמר הרי עלי שלא אוכל זה כוח פטור ואם לאו הזכיר לשון אכילה אלא אמר הרי עלי זה כוח פטור ועי"ל איסור איסור שלישי שהתפיס ככר שלישי צמני ואם אסה אומר מתפיס בשבועה דהיינו השני כמוציא שבועה מפיו דמי דהוי לגמרי כראשון אף לענין להתפיס בו חייב גם בשלישי ואם לאו צמני ומה דגרסין נמי ומייב צו"י לא אחי שפיר: ואי"ל שבועה לא קאמר. דאי הוה כמידי שבועה הוה מפרש שאותה מבטא אסרה על נפשה אכל השתא על כרחק אית לן לפרש צמא אסרה על נפשה זלשון מבטא א"ת ומה נמי כתיב (במדבר ז) ואסרה אסר צבית אביה צנעוריה וי"ל כיון דלא כתיב או יש לומר דאגדר דכתיב צמא קאי: ש"ל אובל' בשר. לא חש התנא לדקדק זלשון דלשון זה אינו חל דלשלא אוכל הוי דבר שאין צו ממש שאינו אוסר על עצמו כלום כמו קונם שאינו יסן דלא אמר כלום אם לא אמר קונם עיני צמיה כדאמרין צפרק צ' דגרייס (דף טו.). וה"נ רייך שיאמר קונם אכילת צמר עלי ומיהו שמה יש לחלק דדוקא גצי שינה לא אמר כלום משום דשינה עמיה אין זה ממש: מדמתפיס בנדר נדר כו'. ואם תאמר שמואל אמאי מפרש איסור צמתפיס בנדר והא איסור דקרא קאמר אביי דהיינו מתפיס בשבועה יש לומר דמתפיס בנדר ילפינן ממתפיס בשבועה וניחא ליה לשמואל לאוקמא צברייתא צנדרים שרגילות הוא צמני אדם נודרין מלאכול צמר ומלשמות יין ציום שראו ירושלים צחורבנה ואין רגילות לאסור עצמם בשבועה:

1 א טו"ש"ע י"ד סי' רל
2 סעיף י'
3 ב מ"י פ"ב מה' שבעות ה' ח ופ"ג מה' גרייס ה' א סמג לאון רמא טו"ש"ע י"ד סי' רל סעיף ט'
4 ג מ"י פ"ב מה' שבעות ה' ח ופ"ג מה' רמא טו"ש"ע י"ד סי' רל סעיף ט'
5 ד ו מ"י פ"ב מה' שבעות ה' ח ופ"ג מה' רמא טו"ש"ע י"ד סי' רל סעיף ט'
6 ז ו מ"י פ"ב מה' גרייס ה' א סמג לאון רמא טו"ש"ע י"ד סי' רל סעיף ט'

תורה אור השלם

- או נפש כי תשבע לבטא בשפתים לקרוע או להטיב לכל אשר יבטא האדם בשבועה ובעלם ממנו והוא ידע ואשם לאחת מאלה: וקרא ה' ד
- כל נדר וכל שבועת אסר לענת נפש אישה וקיימנו ואישה פירש: במדבר ל' ד
- ואם בית אישה נדרה או אסרה אסר על נפשה בשבועה: במדבר ל' י"א
- ואם היו תהיה לאיש ונדרה עליה או מבטא שפתיה. ואילו שבועה לא אצטרך בה. כמה דכתוב או נפש כי תשבע לבטא בשפתים ש"מ במאי אסרה במבטא: רבא אמר לעולם מתפיס בשבועה לאו כמוציא שבועה מפיו הוא. והכי קתני מבטא שבועה. אסר שבועה. אסרה דאמר הטילו הכותב בין נדר לשבועה דכתוב ואלו לא היה נדרה או אסרה אסר על נפשה בשבועה. הוציא זה האיסור מפיו בלשון נדר. הרי הוא נדר. בלשון שבועה הרי הוא שבועה. מתפיס בשבועה אביי אמר כמוציא שבועה מפיו הוא. רבא אמר לאו כמוציא שבועה מפיו הוא. ומתביין עליה ופרקי הכי

מוסף רש"י

איזה איסור האמור בתורה. דכמי (במדבר ז) לל שבועת איסור, דמשמע שהיא נודר בנדר שאלקר בכ' (נדרים י"ב).